



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

§. Assessorem, §. Notarium, §. Si quid autem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

boris petitur, aut accipitur, muneris rationem non habere; cum notum sit, id quod comparatione aliorum laborantium merces appellatur, comparatione Iudices, Aduocati, &c. honestiore vocabulo, *munus* vel *honorarium* dici, ut colligitur ex cap. 15. Matthæi vers. 5. & docui lib. 4. Theol. mor. tract. vlt. cap. vlt. n. 25. Confirmatur ex eo, quod mens Pontificis committentis sit, ut commissarius gratis exequatur, prout aperte hic dicitur, *gratis & cum omni puritate*: Non autem gratis fit, si in laboris compensationem, quippiam accipitur.

14 Porro: quæ hæc specialiter de Iudice delegato ad lites decernuntur; ut quod esculenta & poculenta, liberaliter oblata, accipere ei liceat; & si præter hæc, aliquid aliud accipiat, eius dominium non acquirat, sed restituere cogatur, non obstante quavis remissione, infra §. Si quid autem, ea transferri non debent ad alios commissarios, quibus v.g. dispensationes super votis, aut matrimonij impedimentis committuntur. Videri possunt quæ dixi Theol. moral. lib. 4. tract. 4. c. 4. n. 10.

15 NOTANDVM II. Ei incumbit sumptus præstare, cuius gratiã actus exercetur, l. sed et si 11. §. Quo autem loco, ubi legi potest Bartol. ff. Ad exhibendum, & l. quoniam 10. C. de testibus, & infra in hoc c. §. Proferendo, quibus in locis dicitur, sumptus testibus illum præstare oportere, qui eos producit. Quare & hæc rectè dictum, cum Iudex causam vtrique parti communem cognoscat, ideo sumptus itineris communiter & æqualiter esse præstandos. Videri potest Andr. Gaill lib. 1. obseru. 99. Zasius super l. Prætor ait, §. Is etiam, ff. de edendo; ubi ait, *quod Iudex ex officio facit, non ad partis instantiam, veriusque partis sumptibus expediri, ut cum petat consilia Doctorum.*

§. Assessorem, §. Notarium, §. Si quid autem.

Delegatus assessorem sibi assumere non debet, nisi eo indigeat, quod conscientie illius committitur. Alioquin, si sine necessita-

te assumat, ex proprijs ei Iudex providere cogitur. Quòd si assessore indiget, talem adhibeat, qui neutri parti suspectus sit. Huic verò salarium competens, prout Iudex moderabitur, partes, quantum negotium commune est, dare debent. Notarium porro aut notarios, ad subibendum assumptos, cum genus istud nonnumquam in exigendo salario plerumque rationis metas excedat, iudex delegatus prudenter refrænet; neque vllatenus cum ijs, aut cum assessore lucrum participet. Quòd si delegatus aduersus hanc constitutionem quippiam acceperit, ad integram restitutionem teneatur; non profutura ipsi remissione ab ijs facta, quibus restitutio fieri debet. Videri etiam possunt, quæ dicuntur in c. cum in omni, 10. de vita & honest. clericorum.

Circa verba illa §. assessorem, quòd conscientia relinquatur, admonet Gl. ibid. si quid Iudicis conscientie relinquatur, non esse locum querelæ, aut appellationi. Idque verum est, quòd parti non competat eiusmodi remedium per viam iustitiæ; attamen officium Superioris implorare non prohibetur, ut compellat commissarium ad id rationabiliter expediendum, quòd conscientie eius commissum est, quia conscientia rationalis esse debet, non scrupulosa, argum. c. per tuas 35. de simon. Et ita cum Domin. tradit Francus hic n. 6. & Sanchez lib. 3. de matrim. disp. 10. q. 3. Videri etiam potest Gl. in Clem. 1. de iure patronat. circa verba, *Ipsorumq; Episcoporum conscientias oneramus.* videl. circa portiones Vicarij parochiarum competentes designandas, ubi iam tradita doctrina clarè proponitur.

Deinde ex eadem Gl. huius §. ver. relinquatur, pluribus allegatis tradit Francus hic n. 6. Sanchez lib. 3. de matrim. disp. 8. n. 4. Si quid alicuius conscientie, aut iudicio relinquatur, opus non esse certæ causæ cognitione, aut probatione, sed sufficere, vnde cuncte is informationem, seu cognitionem rei consecutus sit, cuius arbitrium ipsi commissum est; dummodò de alterius præiudicio non agatur. Exempla sunt, si denunciations trinæ ante matrimonij celebrationem

nem remittendæ videantur, Trident. sess. 24. c. 1. de reform. matrimonij. Aut si ex commissione Sedis Apostolicæ, super impedimento matrimonij contrahendi dispensandum; dummodo *scandalum, infamia, vel alia rationabilis causa ira postulare videatur*: Hac in re plurimum momenti habere debet ipsius commissarij seu delegati iudicium; tamen si fortasse producti testes, isque qui eorum depositiones concepit, minus aptè causas explicarit: quandoquidem commissio talibus verbis fieri solet, apud Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 35. n. 1. *Te diligenter super præmissis informes, & si per informationem eandem, preces veritate nisi repereris, super quo tuam conscientiam oneramus, tunc &c.* Apostolicâ auctoritate dispenses.

Circa §. Si quid autem, quærit Gl. ver. remissione; Si Iudex parti litiganti, à qua munus accepit, re ipsâ restituerit, num postea de nouo illud Iudici à parte liberaliter donari possit? Affirmat probabiliter Gl. quâ sequitur Molin. cit. disp. 84. n. 14. dummodo nihil in fraudem fiat, & is, cui donatum, defierit tunc esse iudex delegatus donantis. Quia aliud est restitutionem accepti muneris remittere, quod hic prohibetur; aliud verò rem in effectu restitutam, denuò donare: In odiosis verò, seu pœnalibus non debet fieri extensio de casu in casum. Quam ipsam ob causam Gl. in §. Insuper, ver. moderatas, & Mol. cit. disp. n. 16. bene admonent; hanc ipsam pœnam seu inhabilitatem comparandi dominij accepti muneris, extra casum, de quo c. loquitur, delegatorum Roman. Pontificis, & Legatorum eius, extendendam non esse ad alios iudices delegatos.

§. Pro ferendo.

19 Delegatus testes vocare non debet, nisi conditio & status causæ postulet. Tum verò is, qui testes produxit, competentes expensas pro veniendo, commorando, redeundo, illis ministrare cogitur.

Vide quæ suprâ dixi in hoc c. §. Insuper, not. 2.

§. fin.

Quidquid contra præsentem constitutionem actum fuerit, ipso iure irritum & inane est.

Bene hîc Glossa admonet, hoc esse nouum statutum: quia spectato priore iure, processus institutus non obseruatis quibusdam, quæ hîc præcipiuntur, validus erat, donec per exceptionem oppositam infirmaretur. Videri potest Suarez lib. 5. de legibus cap. 28. & 29.

CAPITVLVM XII.

Tibi qui.

PARAPHRASIS.

Caius à Sede Apostolica gratiam impetravit ad ecclesiam Biturensis; constituto ipsi executore, qui ipsum in Canonicum recipi faceret, & præbendam, si quæ vacaret, aut proximè vacaturam prouideret. Postea similem gratiam expectatiuam in eadem ecclesia à Pontifice Seius impetrauit, qui literis suis prius præsentatis, in Canonicum receptus fuit ante Caium, qui literas postea præsentauit. Inde dubium ortum est, vter horum in assuetudine præbendæ vacantis anteferendus sit? Respondet Bonif. VIII. Si præbendæ eo tempore, cum Caius prior literarum impetrator in Canonicum receptus est, Seio necdum collata fuit, dictum Caium præferendum esse: Sin autem collatio tunc facta, relinquenda est præbenda eidem Seio prouiso: Præterquam si executor intimauerit collatori mandatum de prouidendo ipsi Caio; seu vigore mandati interdixerit ei, ne conferret, præsertim si cum inhibitione collationis interpositum sit decretum, vt alteri facta collatio irrita sit: Idemque iuris esse debet, si in literis gratiæ Apostolicæ insertum fuerit, vt irritum & inane esset, quidquid contra eam attentaretur. Tunc enim non obstante, quòd ante receptionem Caij, priori literarum præsentatori